

Venesia – ein portalur

Útlitini tala fyr, at føroyingar í enn størri mun noyðast út í heim at vinna marknaðir. Venesia í miðöldini er í so máta eitt søguligt fyridømi. Venesiumenn settu sendistovur á stovn og knýttu sambond við útheimin. Samhandil við arabiska heimin gjørdist ein lívsneyðug treyt hjá lítla lýðveldinum

Evropa-Miðeystur

Johan Jacobsen
johan@sosialurin.fo

Venesia var eitt lítið lýðveldi, sum gjørdist stórmakt við einum her- og handelsflota, sum m.a. samstarvaði við teir muslimsku mamlukkisku sultanarnar og ráddi yvir stóra Konstantinopel. Venetar ella venesiumenn høvdu bæði forvitni og áræði eftir bæði vitan og valdi. Til dømis varð ein rannsóknarferð gjørd til Grønlands í 1395! Men hevði tað ikki verið fyri teirra samhandil við muslimar hinumegin Miðjarðarhavið, so hevði Venesia ella Venedi, sum vit eisini kalla tað, neyvan verið meiri enn ein lítil fiskiveiðubýgd.

Saudi Aramco World – eitt tíðarrit úr Texas

Risastóra oljufelagið, ja tað størsta í heiminum, Saudi Aramco hevur fleiri ymiskar verkætlanir á skrání á somu tíð. Ein afturvendandi fyrirteka

hjá felagnum er eitt tíðarrit, Saudi Aramco World, hvørs endamál m.a. er at skapa forstålsu og samstarv millum arabiska/muslimska heimin og vesturheimin. Fyrirtekan hevur verið kend við navninum Aramco, ein samanseting av Arabian American Oil Company. Síðan 2000 hevur heitið verið Saudi Aramco. Hóast saudiarabiska stjórnin hevur havt fíggarligan meiriluta í felagnum síðan 1980,

» Hevði tað ikki verið fyri teirra samhandil við muslimar hinumegin Miðjarðarhavið, so hevði Venesia neyvan verið meiri enn ein lítil fiskiveiðubýgd «

so er samstarvið við USA ikki slept. T.d. kemur hetta tíðarritið út í Houston, Texas. Greinar í Saudi Aramco World snúgvá seg ofta um, hvussu samstarv millum arabiska heimin og vesturheimin kann vera møguligt, um arabarar ella muslimar í vesturheiminum og annars um, hvussu hesi báðir heimspartar á ymsar háttir hava borið við hvønn annan – fleiri eru dømini, eitt meiri forkunnugt er

keksin í kramarhúsisinum, hvørs bakstur, sigst verða av sýriskum uppruna. Greinaskrivarar er oftast ymiskir serfrøðingar innan tey evnini, sum skrivað verður um. Hesaferð er ein grein við um Edward W. Lane – tann fyrsti yvirhøvur, um legði eina rættiliga orðabók til rættis millum tey bæði stóru heimsmálini arabiskt og enskt.

Uttan iva hyggur greinaskrivarin hjá Saudi Aramco meiri eftir samhandlinum og minni eftir ósemjum og kríggjum millum partarnar, venesiumenn og muslimar. Men frá 12. øld og líka inntil 16. øld var hesin samhandilin ein hin størsti í heiminum.

Venesiumenn á Føroya Banka

Leiðandi venesia-familjan, við eftirnavninum Zen, sum í stóran mun var við til at grundleggja Venesia-veldið, hevði áræði og eitt óslökkjandi forvitni, ið leiddi teir framvið Føroyum og heilt til Grønlands. Nicolo Zen stóð á odda fyri rannsóknarferð til Orknoyggiar og Grønlands í árunum 1393-95. Úrslitið av hesum forvitni og rannsóknarferðum kann ein síggja aftur í Venesia. T.d. í stóra kortamarinum, »Sala del Scudo«,

Lýðveldið Venesia livdi í miðöldini í kraft av einum stórum her- og handelsflota.

Mynd: jj

í stórsligu borgini, sum í dag er fornminnissavn í miðdeplinum í Venesia. Her hanga heimskort, ið vísa hvussu venesiumenn sóu heimin í 14-1500 talinum. Norðuratlantshavið við oyggjum er eisini upptekna við neyvleika, sæð í mun til at kortini eru uml. 500 ára gomul. Sambært søgufrøðingum náddi bróðir áðurnevnda Nicolo, Antonio, til Novo Scotiu longu í 1398. Ein annar úr somu familju, Daragon Zen, var handelsmaður á arabisku hálvoygni í 15. øld, í 16. øld var Pietro Zen sendimaður í Damasus. Eydnan hjá hesi familju hevur verið knýtt at sambandinum millum Venesia og muslimska heimin, sum stavar aftur frá 8. øld og inntil uml. 17. øld.

Venesia og mamlukkarnir

Í 1204, við tí Fjórðu Krossferðini, reisti Venesia seg yvir sínum grannum. Hendan krossferðin til Jerusalem endaði við býarportini í Konstantinopel, her fingur venetar nógv burturúr og vunnu á versta fíggingda sínum, byzantinum. Fyrst í 14. øld, meðan landaekið í eystara parti av Miðjarðarhavinum var sundurpettað í smástatar, stóðu lýðveldið Venesia og muslimski staturin hjá mamlukkunum serliga sterk. Av somu orsök gjørdist samstarvið millum báðar partarnar sera týðningarmikið.

Hesin muslimski staturin fevndi um núverandi Egyptaland og

Fakta

Fyrsta prentaða bókaútgávan nakrantíð av Koranini var gjørd í Venedi í 1537. Venesia var ein heilt stórir býur. Í 1500-talinum var fólkatalið umleið tað sama sum í Kairo, 150.000.

